

КИШЛОҚ ХАЖЖАТИ

1990 йил 24 январь

ЧОРШАНБА

№ 20 (4.814).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар кун чикади

Баҳоси 3 тийин.

Халқ номзодлари

ОМАД СИНОВГА ҚЎЙИЛДИ

Ҳабибулло Сатторов асли Қўрғонтепа районининг Султаноход қишлоғидан, деҳқон фарзанди. Барча қишлоқ болалари каби ота-онаси билан бирга деҳқончилик қилди. Ёзувчи бўлиш борисда қатнашди, мол-қўй борди.

Эндигина биринчи синфни битирганида совуқ уруш бошланганлиги ҳақидаги машғум хабар келди. Бошқа болалар каби Ҳабибулло ҳам бир кечада улғайиб қолгандай бўлди.

— Уша оғир йилларда гарчанд ҳаёт-мамат жанглари кетаётган бўлса ҳам мактабларда ўқиш давом этарди. — дейди Ҳабибулло ака. — Қишлоғимизга бирон солдат қайтиб келган кунлар байрамга айланарди. Ҳаммадан ҳам биз болаларнинг қувончимиз чексиз бўларди. Аскар йигитларнинг уруш хотираларини тинглаб, уларни афсонавий паҳлавонларга ўхшатардик. Аммо қора хат келган кунлари оналарнинг, муноси аёлларнинг фарёидига чидаб бўлмадик. Шафқатсиз урушни ланъатлардик.

1950 йилда ўрта мактабни тугатганидан кейин битирган олдин қишлоқ боласи Султаноход қишлоғидан Самарқандга сафарга отланди. В. В. Куйбисhev номли қишлоқ хўжалик институтига ҳужжат топширди. Барча синовлардан ўтиб, студентлар сафидан жой олди. Ҳабибулло Сатторов яхши ўқини, жамоат ишларида фаол қатнашгани билан тенгдошларидан ажралди турарди.

Институтни муваффақият билан битирган еш мутахассисни шу жойда қолдиришни лозим топишди. У умий химия кафедрасида ассистент бўлиб ишлаш бошлади. Шу билан бирга агрономия факультети комсомол комитетига етакчилик қилди. 1955—1959 йилларда студентларга аналитик, физиколоид, ноорганик химия фанларидан сабоқ берди. 1959 йили Бутуниттifoқ пахтачилик илмий-тадқиқот институтининг аспирантурасига ўқишга кирди.

Еш олим бу ерда қалийди ўғитларнинг пахта ҳосили ва сифатига таъбири мавзуда иш олиб борди. Ва 1962 йилда қишлоқ хўжалик фанлари номзоди даражасини олишга муяссар бўлди. Илмий иш билан шуғулланиш жараёнида раҳбарлик вазифасини, одамлар билан ишлашни ҳам ўрганиб борди. Институт қасаба уюшмаси комитетининг раиси сифатида фаолият қўрсатди. Еш мутахассисларни уй-жой билан таъминлаш, уларга моддий ёрдам бериш, бўлажак фан захматқашларининг иш ва дам олиш шароитларини яхшилаш, уларнинг фарзандларини боғча-ясилларга жойлаштириш, лагер ва санаторийларга юбориш борисда жон куйдириди.

Ана шу изланувчан олим Андижон область қишлоқ хўжалик тажриба станцияси директорлигига тайинланди. Бу ерда ҳам ишлар, илмий ходимларнинг турмуш шароитини яхшилаш, илмий-тадқиқот ишларини юксак савияда олиб бориш борисдада жонкуярлик қилди. Шунингдек, тажриба станциясида гўзанинг 152-Ф, 153-Ф, 149-Ф навларини районлаштириш, агротехникани ишлаб чиқиш ва жорий қилишда фаол қатнашди. Оқ жўҳорининг 1-Ф, 2-Ф навларини яратишда ва унинг майдонларини кенгайтиришда жонбозлик қўрсатди. Катта илмий даргоҳга раҳбарлик қилиш билан бирга янги гўза навларининг минерал озуқа моддаларига талаби, минерал ўғитларнинг гўзага қўлланиладиган миқдори устида тадқиқот ишлари билан шуғулланди. 1964 йили Бутуниттifoқ халқ хўжалиги кўргазмаси қатнашчиси бўлди. Андижон пахтачилик институтига ректор этиб тайинлангач, унинг илмий ва раҳбарлик иқтидорини алоҳида кўзга ташлади. Олий ўқув юрти ва унинг ўқув тажриба хўжалигини деҳқончилик маданиятини ошириш, студентларнинг ўқини ва ишлаш шароитларини яхшилаш, ўқув-тарбия ишлари даражасини кўта-

риш, институтни малакали мутахассис ва тажрибали ўқитувчилар билан таъминлаш, ўқувчилар ва студентлар ўртасида гоийий-тарбиявий ишларни яхшилаш борисда фаоллик қўрсатди.

Ҳабибулло Сатторов ўнлаб шогирдларга устоз. Унинг илмий раҳбарлигида уч нафар киши қишлоқ хўжалик фанлари номзоди бўлди. 1964—1969 йиллари область илмий-техника жамиятининг қишлоқ хўжалик бўлимига раислик қилди. 1965—1970 йилларда Совет — Болгар дўстлиги область жамиятининг раиси сифатида халқлар ўртасида биродарлик алоқаларини йўлга қўйишда ташкилотчилик қўрсатди.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида узоқ йиллардан буён самарали ишлаб келётганлиги ва еш мутахассисларни тайёрлашдаги хизматлари учун 1982 йилда Ўзбекистон ССРда хизмат қўрсатган қишлоқ хўжалик ходими унвонини олган, икки марта Хурмат ордени ва бир нечта медал билан тақдирланган Ҳабибулло Сатторов 1972 йилдан буён Андижон область қишлоқ хўжалигини химиллаштириш станциясига раҳбарлик қилиб келаяпти.

Тиниб-тинчимас олим Андижон шаҳар 134-Найман сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатилди. Биз Ҳабибулло аканинг ҳузурда бўлиб, унинг сайлов олди режалари ҳақида суҳбатлашдик.

— Қайта қуриш даврида халқ депутатли бўлиш учун катта билим, тажриба, ташкилотчилик каби бир қатор хислатлар талаб этилади, — дейди Ҳабибулло ака. — Қолаверса, халқ вакили ҳар қандай ҳолатда ҳам депутат деган улуғ номни оқлай олиши лозим.

Номзоднинг сайловолди ҳаракат дастури билан таъинларкансиз, унинг тафаккур доираси нақадар кенглиги яна бир бор ишонч ҳосил қилди. Қишлоқ хўжалигини ердан унумли фойдаланишдан тортиб, агроф муҳити муҳофазаси, пахта-беда алмашлаб экнишни йўлга қўйиш, саноат корхоналари чиқиндиларининг йиғиндисидан Хитой, Япония, ГФР, Дания, Норвегия, АҚШдаги каби ўғит сифатида фойдаланиш, пахта ва пиллаининг таннархнини ошириш, бошқа қатор муаммолар олимни жиддий ташвишга соляпти. Яна бир масала: Андижон ва Асакадаги ёғ-экстракт заводлари ишлаб чиқараётган 88,3 минг тонна шелуханинг 74 минг тоннаси гидролик заводга берилмаётганлиги, 1.600 тоннаси эса областдан ташқарига чиқиб кетаётганлиги кишини йўлга толдиради.

Ҳабибулло Сатторов яна бир масала ҳусусида кўнунб таъкирди. У ҳозир шакар ва қанд тақчиллидан кишини қўрқатишга қўрқатган ҳақида сўзларкан, мўл-қўл озуқа маъдан бўлган қанд давлатга экниш унумлиб кетаётганлигини қайб этди. Давлатчилик билан шуғулланганини йўлга қўйиш, Андижонда шакар-қанд заводи қуришни ва унинг чиқиндиларидан чорва ҳайвонлари учун озуқа сифатида фойдаланиш борисдаги тақлифларни ўртага ташлади.

Томчида қуёш акс этганидек, одам умри жамият кўзгуси бўла олади. Рост, бир ишнинг тақдирини иккинчи ишнингига ўхшайди. Кўп нарса истеъдодга, қобилиятга боғлиқ. Ҳабибулло Сатторовда ана шуларнинг бари муяссас.

Али қомат, кенг пешонали, юриш-туришидан гайрат ёғлиб турадиган Ҳабибулло Сатторовнинг номини Андижон шаҳрининг Найман маҳалла аҳли дамиша ҳурмат ила тилга олади, у билан фахрланади. Заҳматқаш олимнинг 134-Найман сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатилгани шундан далолат.

Х. АБДУРАЗЗОКОВА, Б. ИСМОИЛОВА.

Бахмал районидagi «Рассвет» совхози сутчилик фермаси ижарачилар коллективини жорий йилда зарбдорчасига ишляпти. Сигирсоғарлар ўртасидаги мусобақанинг олдинги сифида Зарифа Жўраева бораяпти. Сўзи билан иши бир эш чорвадор қарамоғидagi ҳар бош говиндан кунига 8—10 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олмоқда.

Чорва озуқасидан самарали фойдаланиш ҳал қилувчи аҳамият касб этапти. Илғор чорвадор ўзининг бой тажрибасини дугоналарига, шогирдларига қўйиб билан ўргатмоқда.

У. ҚУШВОҚОВ олган сурат.

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

ҚАРШИ
«Москва» совхозидagi илғор коллективлар кўп. Уста пахтакор Фармон Очиллов етакчилик қилаётган бригадада ҳам шулар сирасидан. Коллектив ўтган йилни қувончи ақунларда: режадаги 167 тонна ўрнига 230 тонна чўл дурдонаси йиғиштириб олди. Ҳосилдорлик 37,5 центнерни ташкил қилди.

Чўлуқварлар айн кунларда келгуси ҳосил учун пухта замини тайёрлашаётир. Шу мақсадда дегаларга маҳаллий ўғит чиқариш, ариқ-завурларни тартибга келтириш сингари юмушлар уюшқоқлик билан олиб борилмақда. Бунда айникис Мурод Омонов, Райим Эшнаев, техника жилавдорлари — Илхом Шарипов, Шомурод Усмонов ҳаммасларига ўрнэк бўлишаётир.

С. БОҚИЕВ.

СИРДАРЕ РАЙОНИ
«Ўзбекистон» колхозидagi ташкил этилган ҳосилдорлик отряди аъзолари тасарруфиде бир қанча транспорт тракторлари, автокўлакчи, бульдозер ва яна бошқа техника воситалари режадаги 167 тонна ўрнига 230 тонна чўл дурдонаси йиғиштириб олди. Ҳосилдорлик 37,5 центнерни ташкил қилди.

Чўлуқварлар айн кунларда келгуси ҳосил учун пухта замини тайёрлашаётир. Шу мақсадда дегаларга маҳаллий ўғит чиқариш, ариқ-завурларни тартибга келтириш сингари юмушлар уюшқоқлик билан олиб борилмақда. Бунда айникис Мурод Омонов, Райим Эшнаев, техника жилавдорлари — Илхом Шарипов, Шомурод Усмонов ҳаммасларига ўрнэк бўлишаётир.

А. БУРЛИЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

«НАВРЎ» МИЛЛИЙ БАЙРАМИ КУНИНИ ДАМ ОЛИШ КУНИ ҚИЛИБ БЕЛГИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Наврў» миллий байрами кунини дам олиш кунини қилиб белгилаш тўғрисидаги республика меҳнатқашларининг истаklarини ҳисобга олиб, қарор қилади: 21 март «Наврў» миллий байрами кунини дам олиш кунини деб белгилансин. Республика территориясида иш кунини 21 мартдан ойнанинг сўнги шамба кунига қўчирилсин. Шу кундаги иш учун амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартиб ва шартлар асосида ҳақ тўлансин.

ЖАҲОЛАТ ЖИЛОВЛАНСИН! ҚОН ТЎКИЛМАСИН!

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТҚАШЛАРИ ОЗАРБАЙЖОН ВА АРМАНИ ҚАРДОШЛАРИНИ ШУНГА ДАВВАТ ЭТМОҚДАЛАР

Инсонпарварлик галаба қилмоғи керак

Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг правленисин Озарбайжон ва Армани журналистларига муножотнома қабул қилди. Муножотномада, жумладан, бундай дейилди: Ўзбекистон журналистлари қардош республикаларнинг шаҳарлари ва қишлоқларида содир бўлаётган фожиали воқеалардан наҳоятда қайғурмоқдалар. Миллатлараро инсонлар тақдор-тақдор алағга олаётгани, зўравонлик қилинаётгани, одам қони тўкилаётгани тўғрисидаги хабарлардан ларзага тушмоқдамиз.

Афсуски, биз бундай кулфатни гап-сўзлардангина билмаймиз, янгида ўзимизнинг ҳам бошимизга худди шундай Фаргона фожиаси тушган эди. Биз халқни биродарқушлик урушига тортишайтганда, одамлар қалбини қаҳр-ғазаб ва нафрат уруғини сочишга уриниб, уларни бебошликка ундашаётганда халқ қанчалик азоб чекишини жуда яхши биламиз. Қадрли ҳамкасблар! Ўзинингизда ақл-идроққа, отаналаримиз бизга берган

энг яхши нарсаларга, халқларимизнинг кўп асрлик тажрибаси бизга инъом этаётган доноликка амал қилмоқда. Ақл-идроқ ва инсонпарварлик ёвуз кучлар устидан галаба қозониб, қаҳр-ғазаб ва зўравонлик ўрнини мулоҳазакорлик ва масъулият ағдалашига ишончимиз қомил. Ҳозир сизга осон бўлмаётганини тушуниб турибмиз, шундай бўлса-да, ўз эътиросингизни жийовлаб, содир бўлаётган воқеа ва жараёнларга ҳолисона баҳо беришингизга, ярашини ва муроғаси келиш йўлларини қидиришингизга умид қиламиз.

Озарбайжон ва Армани журналистлари партия ва ҳукумат кескинликнинг кучайишига йўл қўймаслик, вазиятни нормаллаштириш борисида кўраётган қарча чора-тадбирларни тўғри баҳолаб қилиб, қонийсизлик ва миллатлараро нифоққа барҳам бериш, қардош республикаларда тинчлик ва тартибни қарор топтириш учун бутун кучларини сарфлайдилар, деб умид қиламиз.

Мен Ўзбекистонимизнинг шаҳарлари, олис қишлоқларида етиб борадиган газеталарини тахлаш ва жунатиш билан шуғулланаман. Ҳар бир нашрнинг биринчилар қатори кўзатар эканман, мамлакатимизда рўй бераётган воқеа-ҳодисалардан тазроқ воқиф бўлман. Лекин шу кеча-кундузда марказий газеталарини қалбимда катта алам, ағчик қайғу билан кўздан кечираман. Партиямиз Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети раисини М. С. Горбачевнинг телевидение орқали чиқиши ҳамда бу дэвватнинг матбуотда эълон қилинган матни барча катори республикамиз меҳ-

Қалбим ўртанмоқда

натқашлари кўнгида ҳам безовталик уйғотади. Ташкентликлар мени шаҳар Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатганиликларини муносабати билан ўтказилмаётган учрашуларда қардош Озарбайжон ва Арманистондаги жиддий аҳвол ҳусусида сўз юрталгани, Албатте, бироваг осон тутиб бўлмайдилекин ўша жойлардаги партия ва совет идораларининг раҳбарлари наҳотки вазиятни яхшилаш учун оқилона чоралар кўра олишмасал! Таассуфки, улар мураккаб шартларда

етарли масъулият, босиқ-вазминлик кўрсатишмади, айрим ҳолларда бебош гуруҳларнинг тазйиқи таъсирда чекинишга мажбур бўлдлар. Ахир Арманистон ССР Олий Совети ва Озарбайжон ССР Олий Совети сессияларида СССР Конституциясига энд қарорлар муҳокима қилинаётганда наҳотки бунинг оқибатини бирор ўйлаб кўрмаган! Азиз қардошлар! Ақлу ҳушимини йиғайлик. Ивгогарликка учмайлик. Дунёда тинч-тотув яшашдан буюк нэъмат йўлигини эсда тутайлик. Қолаверса, бутун ер

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети матбуот группасининг хабар беришича, шу комитет коллективининг мажлисида республика хавфсизлигини ўтган йилги иш ақунлари кўриб чиқилди ва уларнинг 1990 йилдаги фаолияти режага белгиланди. Маъзур режада чет эл давлатлари махсус хизмат маҳкамалари ва мамлакат ичидagi социализмга қарши унсурларнинг қайта қуришга ҳалал беришга уришилари қарши чеклаш ҳаракатини қучайтириш чоралари билан бирга уюшган жийовчилик қарши самара-

ли курашни қучайтириш, кадрлар билан ишлашни тақомиллаштиришга оид вазифалар белгиланган. Ўзбекистон давлат хавфсизлиги органлари фаолиятида ошкораликни янада кенгайтириш, уларнинг меҳнатқашлар билан алоқасини мустаҳкамлаш йўллари назарда тутилган. Республика Давлат хавфсизлиги комитети коллегиясининг мажлисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов нутқ сўзлади.

(ЎЗАТ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 22 январь кунини бўлиб ўтган мажлисида партия XXVIII съезидagi КПСС Марказий Комитети ҳаракат дастурининг лойиҳасини кўриб чиқди. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси лойиҳани батафсил муҳокима қилиб, ҳаракат дастури қондаларини асосан маъқуллади ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачева билдирилган фикр-мулоҳазаларни инобатга олиб, ҳужжатни тўлиқ ишлаб чиқишни топширди. Шундан сўнг лойиҳа Марказий Комитетнинг навбатдаги пленумига кўриб чиқиш учун тақдим этилади.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси Марказий Комитетнинг маъзур масала юзасидан пленумини 1990 йилнинг 5—6 февралда ўтказишга қарор қилди.

Мажлисида КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан КПСС Марказий Комитети 1989 йилги навбатдан ташқари декабрь пленуми қарорларидан бир тўғриқининг Литва ССРга қилган сафари ақунлари кўриб чиқилди ва КПСС Марказий Комитети пленумига тегишли тақлифлар ишлаб чиқилди.

С. Абз бошчилигидаги Япония либерал-демократик партия делегацияси билан М. С. Горбачевнинг учрашуви, шунингдек А. Н. Яковлев ва А. И. Лукьяновнинг суҳбатлари натижалари тўғрисидаги ахборот кўриб чиқилди.

Бўлиб ўтган фикрлашув

совет—япон сиёсий мулоқотини анча қучураштириш имконини берганлиги таъкидланди. Мулоқотда биринчи маротаба Япониянинг ҳужмор партияси вакиллари иштирок этишди. Совет—япон муносабатларини яхшилаш ва турли соҳаларда икки томонлама алоқаларни ривожлантириш учун янги имкониятлар аниқланди. Иккала томон ана шу муносабатларни давр талаблари даражасига олиб чиқиш зарурлиги, ҳозирги дунёда, бугунги жўшқин халқаро турмушда иккала томон роли тўғрисида фикр билдирилганликлари муҳимдир. КПСС билан либерал-демократик партия ўртасида партиялараро алоқаларни ривожлантириш тўғрисида Япония томони билдирган тақлифга розилик изҳор этилди.

Мажлисида БМТ Бош секретари Х. Перес де Куэльяр билан М. С. Горбачевнинг суҳбати ҳамда Э. А. Шеварднадзенинг учрашувлари ақунлари муҳокима қилинди. «Совуқ урушдан» умуминсоний яқдилликни вужудга келтириш ва барнаторлик ҳамда ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш орқали халқаро тараққиётнинг тинч даврига ўтиш жараёнида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг, унинг хавфсизлик кенашини ва Бош секретарининг маъен ортиб бораётганлиги таъкидланди. БМТни қўллаб-қувватлаш борисида мамлакат ичкарисида янги сиёсий тафаккурга, қайта қуриш, демократиялаш ва ошкораликка садоқатдан безовта келиб чиқадиган сиёсий йўл ўзгармаслиги қайб этилди.

Қаҳр келса — ақл кетар

Озарбайжон ва Арманистонда шу кунларда бўлаётган воқеаларни телевизор орқали кўриб, унинг тафсилотларини газеталардан ўқираман, халқимизнинг «Бир кун уруш бўлган уйдан қирқ кун баракка кўтарилар» деган доно ҳикмати эсламан. Ҳақиқатан ҳам айнан шундай бўляпти: тартибсизликлар, алғов-далғовлар оқибатда қанча-қанча иморатлар бузилмоқда, моддий бойликлар совриляпти, ўнлаб одамлар ҳаётдан қўз юмаяпти, жароҳатдан азоб чекмоқда. Ана шу икки рес-

публика қолаверса, бутун мамлакат иқтисодиётига етказилмаётган зарарини айтмай-сизми? Кейинги кунларнинг ўзида темир йўл қамал ҳолатида бўлганлиги сабабли юк ташувчи 150 дан зиёд поезд ва уларга тиркалган вагонлар бекор туриб қолди. Корхоналарнинг ишламаётганлиги эса кенг истеъмол моллари тақчиллигини яна-

ги норозиликлар чиқишига олиб келди. Лекин вазиятнинг беқарорлашишидан манфаатдор айрим кимсалар одамларни бир-бирларига гиж-гижлаш йўлини туттаётганликлари яққол сезилиб қолмоқда. Барча совет кишинлари ҳар бир масалани мулоҳаза юритиб, босиқлик билан ҳал этишга, асабларга эрк бермасликка заҳирмоқдалар. Биз ҳам ақл-идроқ толиб чиқишига аминмиз.

А. ВАХОБОВ, Шаҳрсабз автобус-таксимотор парни фойдаланиш бўлимининг бошлиғи.

Кўклам ташвишини ўйлаётганлар

КЕЧА КЕЛГАН ХАТЛАР

УМИДБАХШ РЕЖАЛАР

Биз Наманган область Норин район ижроия комитетининг раиси Раҳимбой ҲУДОЙБЕРДИЕВга саволлар билан мурожаат қилдим.

— Депутатнинг фаоллиги ени сустлашди у сайловчилар буюртмаларини қандай бажарётганини билан муайян даражада боғлиқ бўлади. Худди мана шу ерда биз муаммо билан юзмаюз бўламиз: аслида сайловчиларнинг буюртмалари қандай бўлиши керак? Назаримда, қайси масала буюртма сифатида, қайси масала эса бошқа бир муаммо сифатида қаралиши кераклигини аниқ белгиллаб олиш зарур.

Чунинчи, саноат корхоналари қурилиши сингари иқтисодий муаммолар депутатларга буюртма бўлиши мумкин эмас. Бу муаммо давлат планлаштирувчи органлари тасарруфига кирди. Депутатларга берилган буюртмалар эса қудалиги турмуш, одамларнинг ташвишлари билан қалин алоқадор бўлиши лозим. Масалан, газлаштириш, электрлаштириш, сув ва иссиқлик билан таъминлаш масалаларини олайлик. Бу депутатлар корпуси коммунал-мушйи хизмат идоралари устидан бўлар, бўлмаста ҳомийлик қилади, деган маънони умуман билдирмайди. Гап бунда эмаслиги ўз-ўзидан маълум. Чунки-ана шундай «майда-чуйдалар» кўпинча ишга ҳалақит беради, одамнинг режаларини издан чиқаради, фикрини жалгизлади. Саводхон, ўз ишини яхши биладиган мутахассислар ишлаб чиқариш соҳасини режалаштиришлари керак. Акс ҳолда, бу нарса иқтисодийнинг ривожлантиришида, ишлаб чиқариш кучларини жойлаштиришда турли хилдаги номутаносибликларга олиб келиши мумкин. Биз ана шундай номутаносибликларсиз ҳам кўп ашадик. Бунда ўз вақтида бутун бошли бир идоранинг ишини бажаришга уринган айрим депутатларнинг ўзбошимчиликлари ҳам сабаб бўлди.

Сайловчиларнинг муайян шарт-шароитлар билан муносабатланган буюртмалари кўпинча бажарилмай қолганини таъкидлаш керак. Масалан, бизда ҳам шундай бўлди: сайловчиларнинг буюртмаларига кўра райондаги қишлоқларнинг бирдаража дўкон қурилиши тўғрисидаги масала чуқур таҳлил этилган, мақсадга мувофиқ эмас, деб топилди. Бу қишлоқда ана шу дўконсиз ҳам жузда кўп савдо шохобчалари мавжуд эди. Ҳақиқатда аҳоли яхши ният билан сайловчиларнинг ушбу талабига айлантириш тўғрисида ўз депутатларидан илтимос қилишган эди. Депутатларнинг илтимосини бажаришга киришиш билан бунга зарурат йўқлиги маълум бўлиб қолди.

Умуман, район депутатлари ёмон ишлашмади — улар фаолиятини ҳақ мунтазам назорат қилиб тургани туғайли шундай бўлди. Ҳар ҳолда, депутатларимиз ўз куч ва имкониятларини тўла ишга солишди, деб айтолмайман. Назаримда, бу депутатлар фаолияти доимий равишда назорат қилинмаётганлиги сабабли рўй бермоқда. Улар аслида маҳаллий Совет сессияси олдидагина ҳисоб берадилар. Сессиялар оралиғидаги даврда эса улар фақат ўз-ўзларига жавоб берадилар. Мана шунинг учун ҳам ҳар бир қишлоқ Совети ҳузурида ўзига хос ҳайрат ташкил этиш зарур деб ҳисоблайман. Бу ҳайрат исталган вақтда ҳар бир депутатнинг иш талаб қилиши мумкин бўлур эди. Сессияларда депутатларнинг ҳисоботларини тинглаш одат тусига кирганлигига қарамай, ҳар бир депутатнинг фаолиятини атрофида ўрганиш мумкин бўлмапти.

— Сизда келаси йилда депутатлар корпуси, ижроия комитет фаолиятининг асосий йўналишлари аниқлаб олинганми?

— Умуман унчалик ўзгаришлар бўлмади. Аҳолининг ўй-жой билан таъминлаш муаммоси депутатларнинг асосий ишларидан бири бўлиб қолмоқда. Томорқа ерларини тақсимлаш, аниқ вақтда аҳолини бинокорлик материаллари билан таъминлаш билан ҳам шуғулланиш керак бўлади. Чунки, ажратилган жамғармаларнинг ўзи кифоя қилмаслиги кўриниб турибди. Шу сабабдан ҳозирнинг ўзидаёқ Свердловски, Иркутскидаги ёғоч савдоси корхоналари билан бевоқиф шартномалар асосида у ердан тинимсиз равишда қў-

Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозда техника воситаларини созлаш жадал бормоқда. Талабчанликни кучайтириш билан бирга қўшиб олиб борилаётганлиги, созловчилар ва чилангарларнинг унумли ишлашлари, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шароит яратилганлиги туғайли кун сайин суръатга суръат қўшлапти. Ҳозиргача машина - механизмларнинг асосий қисми шайлаб қўйилди. Беллашувда механизатор Мурод Омонов пешқаддам. У қушлик топшириқни 130—140 фонзадо этмоқда.

СУРАТДА: мусобақа илгори Мурод Омонов.

Б. АЛИМОВ олган сурат.

АЕЛЛАРГА КОРЖОМА КЕРАК Маълумини, республикамиз пахтачилигики ихтисослашган. Далаларда асосан опа-сингилларимиз меҳнат қилишадди. Албатта, бу даврда хотин-қизларимизнинг уст кийимлари, пойфазалари ишдан чиқади. Уларнинг ўртача ойлик маоши эса ҳаммамизга маълум: ана шу арзимас 70—80 сўм ҳисобига яна кийим-бош сотиб олишди.

Хўш, нима учун уларга иш кийимларини бепул бериш мумкин эмас? Менинг назаримда хотин-қизларга ёзи ва хуши (пахта терши учун алоҳида) коржома зарур. Унинг қандай бўлиши конкурс асосида аниқланса яхши бўлур эди.

Н. РАҲМОНОВ, Шофиррон районидagi Ильяч номи совхоз қасаба солов комитетининг раиси.

ИШЦИЗЛАР НИМА ҚИЛИШСИН?

Яқин-қичиригача ишсизлик ҳақида гапирши у ёнда турсин, бу сўзни ишлаган ишчи ҳам салкам давлатга қарши одам саналиши мумкин эди. Ишсизликнинг калити деб дунёнинг иллатли деб ўргатишарди бизга. Мана, ошноралик туғай-

ли жуда кўп нарсалардан воқиф бўляпмиз. Ҳаётимиздаги, жамиятимиздаги иллатлар ҳақида рўй-рост ёзишмоқда. Мен яқинда Чирочки районидagi Лангар қишлоқ Совети котиби Санакул Мейлиев билан шу хусусда узок суҳбатладим. У тайёрлаган маълумотларга қараганда қишлоқ Совети тасарруфидagi Тутли, Фаровли, Тўлақул, Лангар, Қарагай, Қўриқсой, Говхона каби қишлоқларда жами 8 мингдан ортиқ киши истиқомат қилар экан. Иш билан таъминланмаганлар сони эса 1370 нафар. Уларнинг 730 нафари хотин-қизлардир. Маълумини, республикамизнинг бошқа вилоятларида ҳам аҳоил бундан яхши эмас.

Кейинги пайтларда республикамизда бу масала индий эхтибор берилаётганини жами жуда кувонтирдим. Ўзбекистон Компартиясининг ҳаркати дастуринда бу хусусда атрофида тўхталиб ўтилган. Мен ана шу белгиланган тадбирларнинг тезроқ рўйбга чиқишини истар эдим.

Г. РАҲМОНОВ, жамоатчи мухбир.

РАҲМАТ, ШИФОКОРЛАР!

Гўдакнинг бирор дарга чалиниб қолиши Она учун беихтиёр оғир. Уша незда фарзанди қанчалик қийналса, волидиси ўн чандон кўпроқ азоб чекиши табиий. Уч яшар қизини Азназа сариқ насагида учраганда худди шундай бўлди: дунё кўзимга тор кўриниб кетди... Тагин насагини анча эўрайғунча сезмай қолганимиз. Хуллас, пойтахтдаги 4-болалар шифохонасига илганганимизда тўғичанинг аҳолини анча оғир эди.

Шифохона ҳомидаларининг оқини чеҳра билан кутиб ошларидано анча энгил тортидим. Бош врач Фаниа Ҳасанмуродовна, бўлим бошлиғи Мавзуда Асатуллаева ва катта ҳамшира Галина Григорьевна зудлик билан ишга киришиб, бизнинг кўнглимизни анча хотирман қилдилар. Бундан қарангич, шу надар хаулики хасталикнинг асосан турли шифобахш мева-чевалар, уларнинг шарбатлари билан даволаш мумкин экан. Қизимнинг кўпроқ Шарқ табобатига асосланиб даволаётганларидан янада суюниб, зарур нарсалар билан таъминлаб турдим, муҳимин — бундай муолажани ҳар эхтимолга қарши уйдаги кишиниларга ҳам «қўлаб» турдим.

Д. ТУРҒУНОВА, Қўрибай посёлқаси.

СИЗ НИМА ДЕНСИЗ?

Мен Олтинсуй районидagi «Коммунизм» колхозининг Сафаробод қишлоғида ишлайман. Қишлоғимиз нисбатдан кўркам, хушманзара. Ҳар қалай пахтакорларнинг яхши дам олиб, самарали меҳнат қилиши учун о бўлса ҳам шарт-шароит яратилган. Қайта кириш шабодаси сенин-эста бўлса ҳам бизларга етиб, наеллпти. Мени бошқа бир нарса ўйлантиради. Биз ҳозиргача уйимиздан чиққан ташланди ва чинди-ларини ҳовли этагига яни уйимизнинг орасига тўплаймиз. Шу босишча ва ойна синиқлари, суйлар, умуман шунга ўхшаш нарсалар нундан қушга кўпайиб борапти. Қушларга пайдо бўлмоқда. Истардимки, ҳеч бўлмаганда кеч нузда ҳўжаликлар худди шаҳардаги маби жойларда йиғиллиб қолган ташландиларни махсус машина ташкил қилиб узокроқ ерларга олиб бориб ташлаб турса.

Т. ҲАБИБОВ, Жарқўрғон районидagi «Шарқ юлдузи» совхозни директори.

А. ИВРОХИМОВ.

СССР ҳалқ депутатлари иккинчи съезди арафасида ер, ижара, отпускалар тўғрисидаги қонуни лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига ҳавола этилди. Хўжалик раҳбари сифатида Ер тўғрисидаги қонуни лойиҳасини диққат билан ўқиб чиқдим. Бўлим ва моддаларда баён этилган қоидаларда фақат коллектив хўжалик ёки совхознинг эмас, ҳар бир совет кишининг ердан фойдаланишидаги ҳуқуқиди, бурчи ва вазифаси белгилаб берилган. Бу жуда яхши. Бироқ мени бир нарса ранжитди. Қайта кўриш, ошкоралик, демократия қарор топётганлигига қарамастан, ҳали ҳам у ёки бу масалага турғулик йиллари ўлчов билан ёндашяпмиз. Масалан, у ёки бу мўҳим ҳўжжат умумхалқ муҳокамаси учун матбуотда эълон қилинган. Хўжалик раҳбарлари, мутахассислар унга шунчаки бир кўз югуртиришиб «Ер тўғрисида қонуни лойиҳаси эълон қилинди», дейишдан нари ўтмайди. Вазъларнинг назарида қонуни лойиҳаси муҳокамасини тўғ кимлардир ўқиб чиқиб қарай. Бу мулақоат нотўғри. Ахир қайта кўришда ҳар ким фаоллик кўрсатиши, бу фаоллик ана шундай пайтларда ўз инфоликсини топиши керак. Бизнингча, ушбу мўҳим ҳўжжат лойиҳаси съезд арафасида эмас, балки СССР Олий Совети сессияси фаолият кўрсатаётган кўнларда эълон қилиниб, кенг муҳокама қилинишида, кенг жамоатчилик съезди бораётган депутатларга ўзларининг таклифи ва мулоҳазаларини, нўшимчаларини жамлаб беришида, қонуни айнан съездда қабул қилинишида мақсадга мувофиқ бўларди.

Ердан тўғри, оқилона, самарали фойдаланиш — эл дастурхоинига кўп гўшт, сўт, сабзавот, полза, мева етказиб бериш, деган гап. Замин ҳаммамизни боқайди, кийинтиради, турмушимизни фаровонлаштиради. Шундай экан, тупроқдан муруватимизни аямаслигимиз, уни ардоқлаб, қадрига етишимиз керак.

Ниқобининг дастлабки декретларидан бири Ер тўғрисида бўлганлиги бежиз эмас. Мана, орадан етмиш йилдан кўпроқ вақт ўтгач, ҳуқуматимиз ана шу долзарб масалага қайта мурожаат қилапти. Ҳақиқатан ҳам «Ер — деҳқонларга!» деган шпор ҳўжжатларда қайд этилган бўлса-да, сўнгги пайтларда амалда унга риоя қилинмади. Колхоз ёки совхозга доимий фойдаланиш берилган ер, унда пахта ёки бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирилаётганлигидан қатъий назар, маҳаллий партия, совет ташкилотларининг таъкифи ени ўзбошимчилиги билан исталган пайтда, ҳар хил қурилиш объектлари учун ажратиб берилганини далилларини ҳеч кимга сир эмас. Хўжаликлар шунчаки номинатив ерга эгалик қилувчиларга айланиб қолган эди.

Хўжалиқимизнинг ташкил топганига ўн йил бўлди. 1967 йилда «Партия XXI съезди» колхоздан ажратиб чиққан «Шарқ юлдузи» колхозига бор-йўғи 600 гектар майдондан 3—4 центнердан ҳосил олинди. Ҳолос, бир гектар майдон хўжаликка бор-йўғи 300—400 сўм атрофида даромад келтирди. Бу билан деҳқонда ерга меҳр ўйғонадими? Оқибатда хўжаликнинг давлатдан қарзи йил сайин ортиб бориб, 8 миллион сўмгача етди. Кўп ҳолларда асосий бойлигимиз бўлиши ер эгасиз қолиб кетди. Уй-жойнинг йўқлиги, йўлларнинг юворлиги катта қийинчиликлар туғдириди. Муаммолар тўғрисида мутасадди ташкилотларга қайта-қайта мурожаат қилишларимиз натижасиз қолиб кетаверди. Шу жиҳатдан умумхалқ муҳокамасига қўйилган Ер тўғрисидаги қонуни тасдиқ қабул қилиниб, уни кучга киритиш жуда мўҳим, деб ҳисоблайман.

Совхоз ташкил этилганидан бунинг сўнгги етти йилда биринчи марта пахта тайёрлаш ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳамда давлатга топшириш режаларини ортиги билан бажардик. 4.830 ўринга 5.235 тонна пахта топширидик. Ҳосилдорлик бултургига қараганда тўрт центнер ошди. Бундан уч-тўрт йил олдин гектаридан 10—12 центнер ҳосил етиштирилган Бо-ботоғ массивида ҳосилдорлик 19

центнерга етказилди. Бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта. Деҳқонларимиз ернинг ҳолатини ҳисобга олган ҳолда тупроқ унумдорлигини кўтариш тадбирларини амалга оширидилар. Ҳар гектар майдонга 15 тоннагача нури сочилиди, шўдго олдида минерал ўғит сепилмоқда. Лекин барибор бу ҳали кам. Ҳозир массивдаги 500 гектар ернинг ҳолати яхши эмас. Унинг унумдорлигини ошириш, ҳар гектар сўғурмага ер яхши даромад бериши учун зарур тадбирларни бажаришимиз керак. Айрим бригадаларимизда бу соҳада қилинган ишлар ўз самарасини бераёттир. Масалан, Раҳматулла Қўзилов, Холбой Остоқаюлов, Абдулла Бердиев бошлиқ бригадаларда жорий йилда ҳар гектар майдондан 23—27 центнергача ингичка толали пахта йиғиштириб олинди. Демак, ҳосилдорлик ўртача 25 центнерга етказилган тақдирда хўжалик давлатга олти минг тоннадан кўпроқ хом ашё етказиб бериши мумкин.

тоғ массиви ўртасидаги масофа қарий 20 чакрим. Бототоғда одамларнинг дурустроқ яшашлари учун шароит йўқ. Уй-жой етиштириш, водопровод суви, электр қуввати йўқ бўлгач, у ерга ким кўчиб борарди? Шунинг учун ҳозир ҳам деҳқонларнинг асосий қисми совхоз марказидан қатнаб ишлайди. Ҳар ким хўжаликнинг санкизта автомашинаси одамларни ишга олиб бориш ва кечқурун уйларига келтириш билан банд. Бу, сўзсиз, иш унумига таъсир этади, сарф-харajatларнинг кўпайишига ҳизмат қилади. Бунинг устига ишчилар далага етиб боришда йўл азобидан толиқишади.

Сўнгги йилларда хўжаликда уй-жой қурилишига муносабат ўзгарди. Ҳар йили 20 ойна учун ўтгандай уй қуриломоқда. Бу жуда кам, албатта. Қурилиш ташкилотлари суръатини кескин оширишлари лозим. Уйлар барно этилгач, аҳолини ичимлик суви, электр билан таъминлашни ҳал қилиш керак. Биз хўжалик кучи билан уч-

та бўлимда электр қуввати таъминотини йўлга қўйдик. Лекин суви махсус машиналарда ташиб беришга мажбур бўляпмиз. Бототоғ массивида ер ўзлаштириш бултур ниҳоясига етди. Ихтиёримиздаги 2.500 гектар майдон пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик «кишилари билан банд». Бедапошлар ташкил этилапти, боғлар бунёд бўлмоқда, сабзавот, полза маҳсулотлари, ербўғоқ етиштирилмоқда. Лекин биз бир нарса ташвишланмишдик: янги ерларда деҳқонларни қилаетганимизга ҳали ўн йил бўлар бўлмас, ер ости суви кўтарилиб, баъзи пайкалларимизда ҳосилдорлик ошши ўринга пайсаёб кетиши хавфи туғилмоқда. Бототоғ каналдан суи оламиз. У экин майдонидан ўз метрча баландликда. Каналнинг юқорида жойлашганлигини, ернинг мелиоратив ҳолати ёмонлашишининг олдини олиш мақсадида очик ва ёпиқ зовурлар, кўриш лозимлигини кўзда тутмайдиклар бизни ҳайратга солади. Худди шу ўринда Ер тўғрисидаги қонуни лойиҳасида «Ерларнинг ҳолати, улардан фойдаланиш ва муҳофаза устидан назорат» бўлимида ер ўзлаштириш билан шуғулланувчи ташкилотларнинг масъулияти ва жавобгарлигини

кент олимлари эса бу дорини илк бор Ташкент парранда гўшти етиштириш бирлашмасида синиб кўрдилар.

ИХТИРОЧИ ВРАЧ

Фаргона шаҳар тез ёрдам станциясининг травматолог шифокори Александр Валинов лат еган ёки шимозланган касалларни даволаш мақсадида компрессион-дифракцион аппаратини ишлаб чиққанлиги ва тайёрлаганини учун СССР Ҳалқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг кумуш медал ва пул мукофоти билан тақдирланди.

Ихтирочи шифокор яратган аппарат ёрдамида сингал суякларни тезлик билан янгилаш мумкин. Бу аппарат нисбатан оддий йўл билан тайёрланган ва жуда энгилдир. Москва ва Фаргона даволаш муассасаларида ўтиказилган синюлар Валиновнинг аппарати қўлланилиши натижасида

касалларни даволаш муддатини анча қисқартириш, операциядан кейин ҳо берадиган ноҳуш ҳо-дисларни бирмунча камайтириш мумкинлигини кўрсатди.

Травматолог шифокорлар аппарат бизга жуда керак, деб айтишмоқда. Лекин СССР Соғлиқни сақлаш вазирлигини уни кўплай ишлаб чиқариш ва таъбатда кенг қўлланиш тўғрисида қарор қабул қилишни чўзиб юбормоқда.

САРИҚ КАСАЛЛИГИГА ҚАРШИ

Янги ЛСХ-1 шифобахш дориси сариқ касаллигини даволашда кўп самарали хоссаларга эгадир. Унинг ёрдамида қисқа вақт ичида қонда оқсил моддасини умуман қайта тиклаш, азот алмасувини ривожлантириш қилиш, жигарда гликогеннинг юқори даражада сақлаб туришга ёрдам беради.

Бу дорини Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ботаника институтининг еткази илмий ходими К. Ҳ. Ҳошимов раҳбарлигидаги олимлар ишлаб чиқарди.

ЛСХ-1 — дорилар Янгиёздиси бўлиб, унинг таркибига эфир мойи сингари Ўзбекистоннинг бошқа шифобахш ўсимликлари кирган. Ўзбекистон Фанлар академияси химия институти билан биорганик химия институтида ана шу дорини таъдиқ этилди. Иқобий натжалар олинди. ЛСХ-1 дорилар Янгиёздисининг ўзига хос хусусияти шунданки, у нафас олиш ва қон босимига сезиларли даражада бирин-бир таъсир қилмайди. Кишини тетикалтиратадиган, хушбўй, таъми бир ош нордон бўлган бу далама ахарали эмас ва жигар муттасил қатъиқ оғриғинида касалдонларда, шунингдек сариқ касаллигида, ишчи тана-сида ёг қўпайганда сафро ҳайдайдиган восита сифатида амалда фойдаланилиши мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН БЎЙЛАБ

ТОВУҚЛАР УЧУН ДОРИ

«Мелопид» дориси вабо касаллигига қарши паррандаларни амалда ишлатиладиган зардолон таъсир кучини оширишга ёрдам беради. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси биохимия институти мутахассислари ўтказган тадқиқотлар бунинг тасдиқладир.

Паррандакорлар бу касаллигининг қай даражада хавфли эканини яхши билишади. Касаллик бошлангич билан атиги бир неча кун ичидагина қанчалар-қанча товуқлар қирилиб кетсади, паррандачилик фабрикалари узок муддат атиб қў-

йилади, натижада катта зарар кўрилади. Ана шу касаллигининг олдини олиш мақсадида товуқлар вабо касаллига ялғизликлар учун уларни эмашади. Лекин улар олдида битта муаммо бор — эмлаш дориси орадан 10—12 кун ўтгач таъсир қилмабди. Ана шу муддат давомида паррандаларни касаллиқдан ҳимоя қилиш жуда мушкул. Янги дорининг қўлланилиши натижасида шу муддат ички марта қисқаради. Бундан ташқари, ушбу дорини паррандаларни бошқа бир қанча касалликлардан ҳам сақлаб қолиш хоссаларига эга. Янгилик СССР Фанлар академиясининг академиги Р. В. Петров раҳбарлигида яратилди, Таш-

ШАКАР ҲАНГОМАСИ

ЕКИ УНИНГ ТАЪМИНОТИДА ДАМ УЗИЛИШЛАР БУЛАЕТГАНИ, ДАМ ҲАММА ЕЎНИ БОСИБ КЕТАЕТГАНИ ҲАҚИДА

Шакар ортлган вагонларнинг бунташдаги сансалорлик сабабларини аниқлаш учун консерва заводиди бўлиб, Корхонада 20 хилдан збд озиқ-овқат маҳсулотлари — лиёз, бодиринг, помидор — консервалари, мева қиёмлари, повидо, томат пастеси ишлаб чиқаришлар экан. Шакар кўпгина ироз нематларни тавёрдашда қўлланади. Забдоринг ишлаб чиқариш қувватига кўра, йилга 1.688 тонна шакардан фойдаланиш режалаштирилган. Икки томонлама шартномага асосан Кўзондаги улгуржи савдо базаси ана шу миқдордаги маҳсулотни заводга етказиб бериши керак.

Бироқ бу ташкилот ўзаро келишилганлик, маҳсулотнинг кварталлари бўлиб эмас, ҳоҳлаганда жўнатмоқда. Айтомқичимизки, тақсирот тартиби бузилаётган. Оқибатда шакар таъминотида узил-кўрил бўлиб, корхонадаги бўлимадор бекор туриб қолмоқда. Шунинг учун ҳам завод маъмурияти улгуржи савдо базаси бошқарувчисига Р. А. Тошқужаев номига телеграмма йўллади. Унда база шартномаларини мажбуриятлари бажараётгани, заводдан 488 тонна шакар қарздор

бўлиб қолганига ҳам таъинидилди. Ун уч кундан кейингина жавоб олинди. Сўнгра завод номига кетма-кет шакар кела бошлади. Мақоламиз аввалида тилга олинган вагонлар улгуржи савдо базаси буртомласига мувофиқ жўнатилган. 300 тонна шакарни саранжомлашнинг ўзи булади, дейсизми? Заводдаги шундай маҳсулотни сақлашга мўлжалланган омборларнинг сирими 210 тоннадан ошмайди. Икки оғондан бири этника тикиш, деб шуни айтсалар керак.

1989 йилнинг сўнгги ойи — декабрда завод номига деярли ҳар кун шакар ортлган вагонлар тўхтаб қолган бўлиб турди. Йил якулига етгандаги сабабли улгуржи савдо базаси шартнома мажбуриятини бажараётганига бажармоқчи эди. Заводга тўпланиб қолган ортиқча шакарни оиладаги бир қатор корхона ва ҳўналларга тақсимлашга тўғри келди. Шу жумладан 300 тонна маҳсулот Учқўприк ҳамда Қувасой консерва заводи, асаларичилик ҳўжалиги, Усмон Юсупов номли совхозлар ўртасида ўзаро бўлиб олинди.

Шакар келиши эса ҳамон давом этарди. Завод маъмурияти улгуржи савдо базасига ўз вақилини юборди. База бош товаршуноси

Л. М. Мошоева унинг эътирозини эшитиши ҳам ис-тамай такаббурона муо-ма-ла бўлди.

— Шакар юбориш — менинг ишим. Қабул қилиш, саранжомлаш сизнинг вазир-фангиз. Қараб турларинг, янги йилнинг биринчи квар-тали шакарини ҳам юбо-раман!

Бош товаршуноси қўлла-риндан келганини қилла-ринг, дегандак тескари қа-раб, ишини давом эттира-верди...

Завод маъмурияти инсоф-га келишар деган умидда улгуржи савдо базасига, «Узглавишчеснабсит» бош-қармасига омборлар етиш-маслиги сабабли шакар ю-боришнинг тўхтатиш ҳақида де-кабрь ойида 4 та телеграмма юборди, аммо натижа бў-лмади.

Заводга 1989 йил учун белгиланган фондга қўшим-ча равишда юборилган шак-кар 300 тоннадан ошиб кет-ди. «Узлик мол» бўлиб тў-планиб қолган маҳсулотни са-ранжомлаш йўлидаги овра-гарчиликларни айтмайсизми? Унинг бир қисми Маргилон ҳамда Тошқолдаги корхона-ларга қарашли тайёрлов-пунктларига сақлаш учун ташиб кетилди. Шакар ор-тилган юк машиналари ман-зилга етиш ва қайтишни қў-

шиб ҳисоблаганда 40 кило-метрлаб йўл юрдилар. Маҳ-сулотни юклаш ва туши-ришдаги сарф-харajatлар, транспортта кетган ёнилги қиймати-чи? Эшгадан тушо-ви ошмиқча бўлди.

Завод бош инженери Улу-бек Иброҳимов ўринсиз сарф-харajatлар ҳақида қуюниб гапирганда чарчамасди. Шакар юкланган вагонлар белгиланганидан 240 соат ортиқча ушлаб турилгани учун завод темир йўлга 3.000 сўмга яқин жарима тў-лашга мажбур бўлган.

Бош инженер заводдаги тағ ахволни кўрсатиш учун бизни шакар сақлаётган жойга бошладик. Омборнинг тўрт тарафидан шамол, қор-ёмгир уриб турибди. Томи ёпиқ, ҳолос. Ҳамроҳимнинг айтишича, бу ерда 70 тон-на шакар сақланмоқда. Маҳ-сулот бир қисмининг сифа-ти бузилган: яъни нам ҳаво тортиб, қотиб қолган. Завод ичкаридаги шакар сақла-наётган омборларда ҳам аҳ-вол бундан яхши эмас. Ви-ноларда ҳавони мўътадил сақлашга ердан берадиган усқуналар йўқлигидан ша-карнинг сифати бузиламоқда. Корхона маъмуриятининг юқори ташкилотлар олди-га жиҳозлаш ёки янгилини қў-риш тўғрисида қўйётган та-лаблари жавобсиз қолмоқ-да. Хуллас, ҳўжасизлик, ма-суулиятсизлик, бош то-варшуноси сингари айрим хо-димларнинг атайлаб ўқачи-қиқимлатиш тўшмоқда. Тегਿ-шли ташкилотлар буларнинг ҳаммасига чек қўйишлари зарур.

С. РҲЗИМАТОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг
жамоатчи мухбири.

Қорақалпоғистон автоном республикасининг қатор ҳўжалиқларида бутур шолқининг «Нукус-2» наам экилган. Дех-қонлар янги нам ўтмишларига инсбатан серқосил, чидам-ли эканига тўла ишонч ҳосил қилдилар. Барча майдон-лардан кўтилгандан зиёд тирмон кўтилди. «Нукус-2» му-аллими, «Шол» илми-ишлаб чиқариш брлашмасининг бош директори, қишлоқ ҳўжалиги фанлари номзоди Тлеумурот Бобонизов Беруний номдаги Фабристон ССР давлат муқо-фоти лауреати бўлди.

СУРАТДА: бош директор Тлеумурот Бобонизов (ўнган) ва шолчилик илми-тадиқот институти филмаларнинг лабо-ратория мудир Урозбой Одилов.
О. ЖУРАВЛЕВА ва Б. ЮСУПОВ
олган сурат. (УзТАГ).

УДДАБУРОН

ҲУЖАЙИНЛАР

Норин районидagi «Ўзбекистон» колхоз меҳнаткашларининг икки юздан зиёд оиласи шу ерда, қадрдон ҳў-жалиқда ўстирилган дарахлардан фойдала-ниб, уй қуришлари мумкин.

...Колхозчилар сак-кизил бил мўқаддам ялангичда узокчи қў-лаб терак кўчатларини экишган эди. Энди эса қурилиш учун ёғоч-тахта тайёрлаш пайти келди. Шахсий уй қу-ришни хоҳловчилар кескин қўпайиб кетган ҳозирги пайтда қўшим-ча ёғоч-тахта айниқса қўл келди.

Қўшни ҳўжалиқлар — СССР 50 йиллиги номли ва «Пахтакор» колхозлари меҳнат-кашларининг ҳам ёғоч материаллари сотиб олишдаги ташвиши ан-ча қамайди. Бу ерда ҳам бир неча йил ав-вал экилган тераклар-дан ёғоч-тахта тайёрла-напти. Райондаги бош-қа ҳўжалиқлар ҳам улардан ўрнак олишга аҳд қилди.

ИҚТИСОДИЁТ ХАБАРЛАРИ

УЙЧИ ПАЛОСЛАРИ

Уйчи темир-бетон буюмла-ри заводига олинган «Ба-ҳор» кооперативнинг маҳ-сулоти корхонада ишлаб чи-қариладиган маҳсулотга му-толақ ўқшамайди. Бу коопе-ратив палос ишлаб чиқа-ришга ихтисослашган.

Бунинг ҳеч ажаблани-данган жойи йўқ, — деб ҳи-соблайди завод директори А. Тошмуратов. — Коопе-ратив очилишида корхонада асосан эрқаклар ишлаётгани назарда тутилган эди. Завод поселкасида аёллар учун эса иккимой-фойдала меҳ-нат билан шугулланишининг амалда имконияти йўқ эди. Айни пайтда гилмдўзлик билан бизнинг регионимизда азалдан кенг шугулланиб кел-линган. Шунинг учун ҳам биз хотин-қизларимиз қўн-ғилга ҳис қилганидан корхона ташкил этишга қарор қилдик. Кооператив аъзолари дастлабки қўнғилмалари Ургўдга ҳосил қилдилар. У ердан гилм тўқиб дастгоҳлари келтирилди.

Ҳозир бу дастгоҳларда қириққа яқин киши ишламоқ-да. Област тўқимачилик корхоналарининг сўнғий ва табиий тола чиқитлари ишла-б чиқаришимиз хом ашё-сини ташкил этиди. Энди эса ҳамма иш нақшаларни яра-тувчи расмолар фантазисиз, қизиларнинг маҳорати ва чақонлигига боғлиқдир.

Уйда тайёрланган даст-лабки палослар савдога чи-қарилади. Улар давлат нарх-ларида қиммат эмас. Лекин уларнинг афзалликлари юксик: кооператив палос-лари қўп-лаб чиқариш мумкин-лиги тўғрисида уларнинг нақшалари, ранги деярли та-қдорланмайди. Ана бир нар-са: кооператив шахсий йў-рталарини ҳам қабул қи-лади.

ТЕЗ ЖОРИЯ ЭТИШДИ

Бутунитиқоф иختирочил-лар ва рационализаторлар жамиятининг Тошкент об-ласт кенгаши ҳузуридаги муваққат иқодий коллектив ясаган асоб кабелъ кор-хонаси чиқиндиларини анча қамайтиришга ерданлашди. «Средзакабелъ» заводининг сийм тайёрлайдиган ҳеҳиди уни қайта қўйишга юбори-шаётганда узунлигини аниқ белгилаб олмангилари саба-бли кўп тумановчилик-лар бўларди. Худди шу ерда инженерлардан С. Уманский ва Г. Разумовнинг «Ҳара-катдаги узун ўлчовли буюм-лар узунлигини назорат қи-лиш учун» яратилган иختи-росининг дастлабки нуҳаси жорий этилди. Бу ўлчов қў-рилмаси сийм ишлаб чиқа-риш жараёнидаёқ ишта ту-риб ҳетаверди ва тебраниш учун қўл бўлганда хато қилмади. Қурилма 30 мил-лиметрча бўлган сийми керакли диаметрга ўзи со-лаш қўйишга эга, ишлати-лиши жуда қулай.

«Средзакабелъ» коопе-ратив ҳеҳлари ҳозирдаёқ их-тирочиларга шундай асбо-лардан 15 тасини буюрди-лар. Бу асбоблар фақат сийми эмас, айни вақтда тай-ёр кабелъни ҳам аниқ ҳисоб-лаб бера олади. Бундан қў-

шимча равишда иқтисодий самара олинади.

Илгарилари янгиликни жорий этиш учун қанчадан-қанча қоғоз сарфлаб, хат ёзиш, вақт кетказиш, аса-бийлаиш керак бўлур эди. Шунда ҳам ҳаракатларнинг зоё кетиши мумкин эди. Эндиликда эса, ишлаб чиқариш кооперативлар қў-лига берилган вақтда ишлар бошқача кетпти. Қизилқарғи гояларини жорий этиш учун маҳсул тузилган муваққат иқодий коллектив аъзолари-нинг ҳам бундан бевосита манфаатдорлиги бор. Шериклар шартнома асосида бир-бирлари билан муоамала қиладилар. Иккала томон учун мажбуриятлари бажари-лиши интизоми ҳаётини мўҳим масаладир.

Бутунитиқоф иختирочил-лар ва рационализаторлар жамиятининг об-ласт кенга-шида хабар қилдишлари, муваққат иқодий коллектив аъзоларидан тўрт нафарни План давлат комитети, Мод-дий-техника таъминоти дав-лат комитети хизматлари ҳамда саноат корхоналари-нинг ишлаб чиқариш қувват-ларидан фойдаланади. Ас-об учун метални уларнинг ўзлари чиқиндилардан то-пиши ва тайёрлаши. Хали Тошкент кабелъчиларини таъ-минлаб улгурмаслариданоқ, бошқа томондан ҳам буртом-ча келиб қолди: «Уралка-бель» корхонаси иккита «узунлик ўлчовчи қурилма-» тайёрлаб беришни илти-мос қилди.

ЭКТИЕЖНИ КОНДИРИШ ЙУЛИДА

Янги йилнинг дастлабки кунларидаёқ Наманган ба-дий буюмлар фабрикаси ҳо-димлари ўзлаштирган янги турдаги маҳсулотлар дўко-ларнинг пештахталаридан жой олди. Чақалоқларга мўлжалланган комплеклар, икки хил қойшаб, қўйлакча-лар кўпчилиқка манзур бўлди.

Ушбу буюмлар қўп-лаб ишлаб чиқарила бошлаши билан корхона маҳсулот тур-ларини янгилаш планини ўч-дан бир ҳисса бажариб қўй-ди. Лекин фабрика ходим-лари ана шу кўрсаткич билан қаноатланувчи қолмоқчи эмаслар. Бу ерда энг авва-ло харидорларнинг эҳтиё-жини ҳисобга олишди. Бунда коллектив қўшимча хушбичим буюмларини ишла-б чиқаришни ўзлаштириш борасида ортирган бой таж-риба ердан бермоқда. Маса-лан, ўтган йили пландаги 11 хил буюм ўрнига 38 хил буюм ишлаб чиқариш ўз-лаштирилди.

Бу мавсумда ҳам буюмлар турини пландан ташқари кенгайтириш ниятидаир-лар. Бу ишда марказий техно-логия лабораторияси ҳо-димлари жуда яхши ердан беришмоқда. Лаборатория ходимлари улар билан ҳам-корлик қилиш учун айна-вий Шарҳ хўнарманчилиги сирларини биланган ҳалқ усталари жалб этилгандан сўнг, айниқса қўп-лаб қизи-қарли гояларни илгари су-райдиган бўлилар.

Э Л

ДАСТУРХОНИГА

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»НИНГ ТАЪМИ

Пойтахтдаги «Уртоқ» кондитер фабрикасининг мутахассислари ўзлари-нинг янги маҳсулотлари — майдаланган ериёғоқ ва майгаза ола тақо-ни қўшиб тайёрланган шоколадли конфетларни «Тошкент оқшом» деб номлашди. Бу озуқа моддаларидан фойда-ланиш ҳар тонна маҳсу-лотдан 350 килограмм қандини тежаб қолди ва конфетларнинг биологик қимматини ошириш им-конини берди.

ТЕЖАМЛИ ҚУРИЛМА

Мева қочқилар, майга, қовун қочқилар, қурутилган сабзотлар. Бу лаззат-ли маҳсулотларнинг бар-часини Тошкент иррига-ни ва қишлоқ ҳўжали-гини механизациялаш-тириш мақсадида иштис-тада ишлаб чиқилган технология линияда тай-ёрлаш мумкин. Техноло-гия линиясининг кон-струкцияси оддий бўлиб, ундан ҳар қандай ҳўжа-ликда фойдаланиш мум-кин. Бундай қурилма ерданда маҳсулотнинг сувни қочқиради, нати-жада улар тезроқ қу-рияди. Бундан ташқари бундай технология бил-ан ишлаганда энергия ҳозирғича инсбатан 1,5—1,8 баравар кам сар-фланади, маҳсулот сифати юқорироқ бўлади. Унинг таъмирининг пасайиши кўпчилиқка бу линияни сотиб олиш имконини беради.

АЖОИИБ МУРАББОДАН ОЛИНГ!

Бутуродаги «Гўкдў-вон» совхоз ақолисининг дастурхонда витаминли маҳсулотлар қў-пайиб қолди. Бу ерда совхознинг мева мура-бблари тайёрлайдиган консерва ҳеҳи ишлаб беради. Ез ва куз ой-ларида қилган мева-лар ҳеҳини ишта туши-ришнинг «кутуб» ҳўжа-лик омборида ётган эди. Янги корхона кун-га 300 банка мураббо тайёрлаш қувватига эга. Шу тарихда совхозда ян-ги даромад манбан пай-до бўлди.

ЎЗБЕКИСТОН ДЕЛЕГАЦИЯСИ БАЛИ ОРОЛИДА

ДЕНПАСАР (Бали оро-ли). СССР Олий Совети раисининг ўринбосари, Ўзе-бекистон ССР Олий Совети Президиуми раис М. И. Иброҳимовнинг Индонезияга ташрифи давом этмоқда. У мамлакат бўйлаб сафар қи-лган чоғда қадимий ноёб ма-даният маркази, ҳалқ санъ-ати жуда бой айналарининг хазинаси Бали ороли-га борди.

БОР БЎЛИШСИН ШУНДАЙ ИНСОНЛАР!

Ҳаёт қизиқ. Не воқеаларни бошдан кечирмайдик инсон! Эндиликда баъзилар учун бу умрининг оддий бир лаҳза бўлиб туюлса ажаб эмас. Аммо ўша даврдаги мураккаб шароит нукта назари-дан қараганда бўлса, Аскар Хусанов ҳамда у сингарилар — партия чақири-ғи жавобан майдонга чиққанлар жа-ворати таҳсинга лойиқ. Ҳозирдек раён йўл, транспорт вояталари, телефон, телеграф каби замонавий имкониятлар қаёқда эди!

...Мавзуд ҳужжатлар қишлоқ дехқон-лари ҳар томонлама ердан кўрсатиш, пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш, босмачи тўда-лари ва бошқа душманларга қарши кура-шиш учун «Янгирама бешмиқчилардан Љвов, Карпов, Кулинов ва таржимон Аскар Хусановлар Жилқил районига (Тожикистон ССРнинг Қўрғонтепа об-ласти) келган-ликлари тасдиқланди.

Тожикистон Компартияси Марказий Ко-митети ҳузуридаги партия тарихи институти директорининг ўринбосари В. Рудницкий. ...1929 йил, Инқилобдан сўнг ўтган ўн йилдан кўпроқ давр мубайнада му-ҳим тадбирлар амалда оширилганига қарамай, қишлоқ дехқони қоматини ҳали тўла тиклаб олганича йўқ. Боз устига коллективлаштириш ҳақидаги хабар тарқалиши билан қатта ер эгалари, шўрога қарши усурлар синфий кураши-ни авж олдириллар. Фаоллар, хусусан комсомол-ешларга суқаслар қўпайди. Пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш ва саноат корхоналарига етказиб бериш ишлари жиддий тўқнишларга учрай бошлади. Хуллас, қишлоқда ниҳоятда мураккаб вазият юзага келганди.

Республика партия ва ҳўкуматининг ташаббуси билан об-ласт, раён ва қи-лоқларга юборилган ҳар бир гуруҳга махаллий коммунистлардан, комсомол-лардан иборат тилмоқлар, йўл кўрсат-қичлар ҳамроҳ бўлишди. Улар сафида Аскар Хусанов ҳам бор эди.

А. Хусанов Самарқанд шаҳри яқи-нидаги Панжоб қишлоғида туғил-иб вога етди. Инқилоб офтоби порлаганда етти ёшда эди. Янги мактабда ўқи-б, хат-саводни чиқарди. Панжобда, шунингдек янги қариндошлари орасида ишчилар, илғор фикрли кишилар кўп эди. Булар-нинг бари ўз навбатида унинг сийсий дунёқарашига ижобий таъсир кўрсатди. Ун етти ёшида комсомол сафига кир-ди. Рус тилини ўрганди. Боғишаом район комсомол комитети уни тилмоқ-ликка тақлиф этди.

— Ушанда ун тўққиз ёшда эдим, — хотирлайди Аскар ота. — Бир мен эмас, узоқ ва хатарли сафарга отланган бош-қа тендошларим ҳам қўрувчун нималигини билишмасди. Саксон етти ёшли отам-га маслаҳат солдим.

— Қаёққа юборишмоқчи сени? — сў-радилар.

— Тожикистонга.

— Сафаринг бехатар бўлсин, ўғлим, — фотиҳа бердилар отам. — Фақат эҳ-тиёт бўл. Душман ҳеч кимни аяб ўти-рмади.

Отряд поездда Бехуди шаҳри (ҳозир-ги Қарши)га етиб келди. Инқилоб ҳи-моячилари бу ёғна йўлни ўзлари тан-ладилар. Ҳисор тоғлари оша Душабе томон юрганган қўра Термиз орқали Амударё билан Жалқилга бориш мавзирозқ эди. Уларни раён партия комитетида кутиб олишди. Маълум бўл-дики, вазият ниҳоятда мураккаб. Катта ер эгалари билан тил бириктирган бос-

мачи тўдалари қишлоқ аҳли, хусусан фаолларга тинчлик беришмаётганини айтишди. Яқин кунлар ичида ўш саккиз кишини чавақлаб кетишюди. А. Хусанов билан «Янгирама» беш миқчи М. Карповни раён жанубидаги Паст-арик қишлоғига юбордилар. Бу ерда асосан тожиклар, туркманлар яша-шаркан. Батъи заминдорлар янги тузумдан қолшувчилардан қўриқ Афғонистонга қочибшиди. Озиқ-овқат, кийим-кечан камчил. Турмуш ютинч. Бу йилчи-чиликка қарамай, кўпчилик Шўро ҳў-куматига бағрихоҳ эди. Аҳоли билан бўлган навбатдаги сўхбатдан сўнг бир йилги уларни четга тортиди.

— Раёндан келдилингизми? — сўради у.

— Ҳа, ўзинг кимсан?

— Мен қишлоқ комсомоллариданман. Яқинда босмачилар ўстиларини отиб кетишди. Мен қочиб кутилдим. Улар учун ўз олимни керак.

— Тўғри қилсан, — деди Карпов. — Сизлар ҳам эҳтиёт бўлинглар. Оқ-шом қўнадиған жойларингизни илоки борица ҳеч ким билмасин.

Чиндан ҳам дастлабки кунлар осон кечмади. Эрк, озодлик, тенглик гоёси ҳар қадамда тўсиққа дуч келарди. Лекин одамларнинг эртани кунга боғи-шевиқлар партиясига ишончи зўр эди. Улар ихтиёрли равишда коллектив ҳў-жалиқларга уюш бошладилар. Тожи-кистон ССР ҳўкумати қарори билан меҳнатга дон-дун билан ҳўқ тўлаш тар-тиби жорий этилди. Натижанда ишлар юришиб кетди. Пахта ҳосили эъ вақти-да, нест-нобул қилинмай йиғиштириб олинди. Босмачи тўдалари, ичка душ-манлар турли йўллар билан ўч олишга интидиларди. Ҳалқ иродаси билан уларга қаттиқ зарба берилди.

— Янги тузумни барпо этиш, коллективлаштириш ана шундай қийинчилик-лар билан амалда оширилган, — дейди сўзини давом эттириб Аскар ота. — Меҳнат ва курашларда толанган бай-налмидал дўстлик ҳарорати қалблари-мизда ўчмас из қолдириди. Яқинда ўша томонларга сафар қилдим. Ҳамма жой-да иззат-ҳурмат билан кутиб олишди. Ма-роқли учрашувлар бўлди. Хусусан ўша йиллардаги қадрдонларим П. Намидинов, Д. Мирсаидов, аравакан И. Фар-насовларни бағримга босганимизда қан-чалки ҳаяжонланганимни билсангиз эди. Инқилоқ катта шаҳарга айланмади. Пастарик қишлоғини таний олмадим. Халиги тўқай, қўна қўрғон ва ертўла-дан асар ҳам қолмади. Хуллас, ҳамма ёқда янги давр шамол эсади...

Бу Аскар Хусанов ҳаётдан кичик бир лаҳза, ҳолос. Вақоланки, у ўзининг бутун оғли ҳаётини партия ва ҳалқ ишига бағишлаган фидойи инсондир. Улуг Ватан уруши йилларида ҳарбий темир йўли бўлиб хизмат қилди, буюк галабини таъминлашга муносиб ҳисса қўшди. Бу хизматлари «Улуг Ватан уру-ши йилларидаги шавақтли меҳнатчи учун» медали билан тақдирланган. Урушдан сўнг турли ташкилотларда иш-лада, иктимий фаолият билан шугул-ланди. Таваруқ отахон ҳозир саксон ёшда. Уч ўғил, икки қиз, набиралар, қадрдон қишлоқдошлари ардоғида қари-лик таштини сурмоқда. Эл ўртасида ҳурмати баланд. Унинг умри, инсоний фазилатларидан иборат оила арзийди.

А. НАРЗИҚУЛОВ,
ветеран журналист.

АСКАР

мачи тўдалари қишлоқ аҳли, хусусан фаолларга тинчлик беришмаётганини айтишди. Яқин кунлар ичида ўш саккиз кишини чавақлаб кетишюди. А. Хусанов билан «Янгирама» беш миқчи М. Карповни раён жанубидаги Паст-арик қишлоғига юбордилар. Бу ерда асосан тожиклар, туркманлар яша-шаркан. Батъи заминдорлар янги тузумдан қолшувчилардан қўриқ Афғонистонга қочибшиди. Озиқ-овқат, кийим-кечан камчил. Турмуш ютинч. Бу йилчи-чиликка қарамай, кўпчилик Шўро ҳў-куматига бағрихоҳ эди. Аҳоли билан бўлган навбатдаги сўхбатдан сўнг бир йилги уларни четга тортиди.

— Раёндан келдилингизми? — сўради у.

— Ҳа, ўзинг кимсан?

— Мен қишлоқ комсомоллариданман. Яқинда босмачилар ўстиларини отиб кетишди. Мен қочиб кутилдим. Улар учун ўз олимни керак.

— Тўғри қилсан, — деди Карпов. — Сизлар ҳам эҳтиёт бўлинглар. Оқ-шом қўнадиған жойларингизни илоки борица ҳеч ким билмасин.

Чиндан ҳам дастлабки кунлар осон кечмади. Эрк, озодлик, тенглик гоёси ҳар қадамда тўсиққа дуч келарди. Лекин одамларнинг эртани кунга боғи-шевиқлар партиясига ишончи зўр эди. Улар ихтиёрли равишда коллектив ҳў-жалиқларга уюш бошладилар. Тожи-кистон ССР ҳўкумати қарори билан меҳнатга дон-дун билан ҳўқ тўлаш тар-тиби жорий этилди. Натижанда ишлар юришиб кетди. Пахта ҳосили эъ вақти-да, нест-нобул қилинмай йиғиштириб олинди. Босмачи тўдалари, ичка душ-манлар турли йўллар билан ўч олишга интидиларди. Ҳалқ иродаси билан уларга қаттиқ зарба берилди.

— Янги тузумни барпо этиш, коллективлаштириш ана шундай қийинчилик-лар билан амалда оширилган, — дейди сўзини давом эттириб Аскар ота. — Меҳнат ва курашларда толанган бай-налмидал дўстлик ҳарорати қалблари-мизда ўчмас из қолдириди. Яқинда ўша томонларга сафар қилдим. Ҳамма жой-да иззат-ҳурмат билан кутиб олишди. Ма-роқли учрашувлар бўлди. Хусусан ўша йиллардаги қадрдонларим П. Намидинов, Д. Мирсаидов, аравакан И. Фар-насовларни бағримга босганимизда қан-чалки ҳаяжонланганимни билсангиз эди. Инқилоқ катта шаҳарга айланмади. Пастарик қишлоғини таний олмадим. Халиги тўқай, қўна қўрғон ва ертўла-дан асар ҳам қолмади. Хуллас, ҳамма ёқда янги давр шамол эсади...

Бу Аскар Хусанов ҳаётдан кичик бир лаҳза, ҳолос. Вақоланки, у ўзининг бутун оғли ҳаётини партия ва ҳалқ ишига бағишлаган фидойи инсондир. Улуг Ватан уруши йилларида ҳарбий темир йўли бўлиб хизмат қилди, буюк галабини таъминлашга муносиб ҳисса қўшди. Бу хизматлари «Улуг Ватан уру-ши йилларидаги шавақтли меҳнатчи учун» медали билан тақдирланган. Урушдан сўнг турли ташкилотларда иш-лада, иктимий фаолият билан шугул-ланди. Таваруқ отахон ҳозир саксон ёшда. Уч ўғил, икки қиз, набиралар, қадрдон қишлоқдошлари ардоғида қари-лик таштини сурмоқда. Эл ўртасида ҳурмати баланд. Унинг умри, инсоний фазилатларидан иборат оила арзийди.

КЎҲЛИК БЎЛСИН ҲАРҚУЧА, ҲАР УЙ

ҚИШЛОҚ МЕЪМОРЧИЛИГИ ХУСУСИДА МУЛОҲАЗАЛАР

Яқинда мухбиримиз Ўзбекистон Меъморлар уюшмаси ҳайъати аъзоси, «Қишлоқ меъморчилиги» ижодий комиссиясининг раиси Т. А. МАХСУМОВ билан ушрашиб, қишлоқларнинг қиёсаси, келажаги хусусида суҳбатлашдик.

— Турсун Абдуллаевич, республикамиз айтири қишлоқларнинг жамол кишини қувонтирса-да аксариятнинг қиёсаси замонавий эмас. «Хўтор системасини йўқотамиз, марказий қўрғонларин бош план асосида қураемиз», — деб жар солганмишга анча бўлди, лекин ўзгариш сезилмапти. Сизнингча, қишлоқ қурилиши ва унинг қиёсасини шакллантиришда қандай қийинчиликлар бор?

— Мен қишлоқларимиз жамолнинг кўз олдига келтирганимда, мактабда ўқиганим: «Чиройлидур гўё ёш келин, Ички дарё ювар қоқилми», — сатрларини эслаيمан. Тўри, бу шеър Ўзбекистон ҳақида. Лекин республикамизда бошини ювган келиндой гўзал қишлоқлар сизга тасаввур этиш қийин. Меъморлар уюшмаси ҳайъати ўзбек қишлоқлари муаммоларини ўрганиб чиққанда анча камчили ва нуқсонлар борлиги маълум бўлди. Уларнинг таҳлил қилишдан аввал шунини айтиш керакки, қишлоқларимиз чорбоқ-хавли шаклига кўпроқ эътибор қаратилади, меъморчилик - режалаштириш усулларининг хилма-хиллиги, маҳаллий табиий ресурслар ва миллий хусусиятлардан фойдаланган ҳолда қурилатганини кўрсатилади.

Лекин мактабларга берилиб, камчиликларидан қўйилмайдиган замонар ўқиб кетди. Демак, суҳбатни бажаришдаги ишлардан бошлаш мақсадга мувофиқ.

Ягона режа, қатъий тартибнинг йўқлиги қишлоқ қурилишига сезиларли таъсир ўтказмоқда. Комплекс равишда қурилмаган, ободонлаштирилмаган, маъиший хизматнинг барча зарурий объектлари барпо этилмаган қишлоқлар сонини 18 мингга яқиндир. Маълумки, қолхоз ва совхозлар, марказий қўрғонлардаги иккинчи муаммоларини ҳал этиш вази-фаси граждани уй-жой қурилиши ва уни янада ривожлантириш зарурияти билан боғлиқ. 2000 йилгача республикамизда юз миллион квадрат метр ҳажмида уй-жой қуриш режалаштирилган.

Қийинчиликлар шундан иборатки, қишлоқларимиз меъморчилигини таъминлайдиган система (планлаштириш, моддий таъминот, лойиҳалаш) қўлдан бери қишлоқ ҳўжалиги ва суви мишоотлари қурилиши органлари иштирокида. Уларнинг тор маъмурий қизқаришлари ва манфаатлари меъморчилик нуқтани назардан анча олиб, Афсуски, ўз соҳасидан бошқасини тан олмайдиган бундай қишлоқ ҳўжалиги ҳақда теъза учраб туради.

— Дарвоқе, қишлоқ қурилишини лойиҳалаш масаласи-

Республикамизда қишлоқлардаги кенг қўламли қурилиш ва лойиҳа ишларининг барча қирраларини бирлаштириш, тажрибаларни умумлаштириш, бугунги аграр сиебет талаблари асосида қўлланимлар, қишлоқ меъморчилиги янги йўналишларини ишлаб чиққанига мустақим илмий база зарур. Шундай қилинсагина қишлоқларимиз жамол бир-бирдан фарқланмиш, фуқуруқ ва мафтуноқ бўлиши мумкин.

— Яна бош план масаласига қайтсак. Унда қишлоқ аҳлининг ҳамма эҳтиёжларини қондириш кўзда тутилмиш лозим. Бундан ташқари, уларнинг биринчи кичкинчи тақрирла-маслиги зарур. Шундайгина бош план ўз вази-фасини бажарган бўлади.

— Утган йиллар давомида ўзбек меъморчилиги бир қадар ютуқларга эришганини кўз юмиш иснофдан бўлмас. 40 дан ортқ районда 160 га яқин планлаштириш-лоиҳалаш ишлари олиб борилди. Натжида қўллаб қолхоз ва совхозлар бош план билан таъминланди. Лекин уларни ҳўзирги кун талаби асосида қайта қўриб чиққишга тўғри келади.

Себаби — бир неча ўнлаб посёлкаларда намунавий қурилиш тажрибаси қилинган эди. Сирдарё районидagi «Ленинград», Хоразмдаги Оқубобо-ва номи қолхоз посёлкалари шулар жумласидандир. Аф-вазламда, ана шу тажриба-лар таҳлил этилиб, хўлосси омилаштирилди. Баъзи қу-ришлар ҳўддан ташқари чўзи-лаб кетмоқда. Масалан, «Уз-агромежхозпроект» 4-со-воқ қўрғонини 1976 йилдан бўён қўриб тўғатолмапти. Сураът пайсанга, пул билан таъминлаш масаласи ҳал этилмаган объектлар каторига Чиноз районидagi «Партия XXIV съезди» совхоз посёл-касини ҳам қўиш мумкин.

Қурилиш сифатининг гўст паслиги, лойиҳа ечимларидан кескин чекиниш ва бошқа се-бабларга қўра яқин посёл-каларини намунавий қурилиш каторига қўиш бўлмайди.

Шуни ҳам айтиш керакки, ҳўзиргача типовой уй-жойлар ва иккинчи, маданий-маъиший объектларнинг бир қанча лой-иҳалари яратилди. Лекин улар қишлоқ аҳлининг эҳти-ёжини қондира олмади. Чунки жўда кўп ишларни йнглама усул-да бажариш кўзда тутилган эди. Биз ҳамма нарсани санот-да изига қўчиришга қўри қил-дик ва қувати 1,300 квадрат метр уй-жойга тенг келадиган йнглама конструкциялар ишлаб чиқарилган санот барпо этилди. Натжида гишт йн-рик блок ва панел билан ам-лаштирилган бўлди.

Жўддий ташвиш тўғридаёт-ган масалалардан ана бери Афросаноъ давлат комитети тузилганда қишлоқ йўна-лишидаги илмий-тадқиқот ин-ститутларининг Давлат қурилиш комитети тасарруфидан олиб, унинг иштирокида берилганли-гидир. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди.

— Назаримда, суҳбатимиз мавзудан бироқ чалғитганга ўхшаймиз. Мавжуд лойиҳа-ларни амалга ошириш ҳақида эмас, балки ўзбек қишлоқ-ини шаклланишидаги жўддий муаммоларга қайтиб, меъмор-чиликнинг аҳволи тўғрисида фикр юртсак...

— Менимча ҳам ҳали ечи-минин сабрсизлик билан қўта-ётган муаммолар калавасининг учини топиб олиш мўҳимдир. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети-нинг шўхарсоллик меъморчи-лигини янада ривожлантириш борасидаги қарорини бунда биз-га ёрдам бериши. Себаби — меъморчиликнинг иккинчи йуфўзини кўтаришда шу соҳа хўдимларининг ҳўқуқлари ҳам-да масўлиятини ошириш мақ-садида республикамизда Меъ-морчилик давлат комитети ту-зилди. Қишлоқ қурилиши йў-налишидаги барча илмий-тад-қиқот институтларида бош меъмор лавозими тасвис этилди. Агар ҳар бир ҳўжалик ўз меъморига эга бўлса, унга нима етсин эди. Бу мўрақаб ма-сала, лекин яқин йиллар ичи-да ҳал этиш мумкин. Қадр керак, ҳолос.

— Демак, қишлоқ меъмор-чилигини янада тароққий эт-тириш учун қадрлар етишмай-ди демоқчиэиз, шундайми?

— Шундай. Бу масала Ўзбе-кистон Меъморлар уюшмаси йнги йилларида бир неча марта кўтарилганига қарамай, ҳали ўзгариш бўлгани йўқ. Тошкент политехника ва Самарқанд ар-хитектура институтлари қи-шлоққа жўд тайёрлаш масала-сига жўддий эътибор бериш-лари керак. Бу олиқ ўқу юр-тирида қишлоқ жойларини планлаштириш билан шуғул-ланидиган кафедрани очми мақ-садида мувофиқ. Бугунги кунда шўхарсоллик ва қишлоқсўзлик кафедрасида суҳбатимиз ма-взўига доир илмий ишлар сон-и бармоқ билан санарли. Олий ўқу юртиларимизда ўтказилиб турилган диплом ишлари Бутуниттифоқ кўрик-конкурс-лари ва уларда эгалланган ўринлар ҳам шундан далолат бериши.

Жўддий ташвиш тўғридаёт-ган масалалардан ана бери Афросаноъ давлат комитети тузилганда қишлоқ йўна-лишидаги илмий-тадқиқот ин-ститутларининг Давлат қурилиш комитети тасарруфидан олиб, унинг иштирокида берилганли-гидир. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди. Ҳўзирги вақтда улар «Узгросельхоз» қарамоғида бу-либ, бутун тароққий програм-маси меъморчиликнинг янги босқичларини эмас, балки миқдор кўрсаткичларини кўзда тутуди.

Суҳбатдош Н. ОРИФЖОНОВ.

Сиз суратда қўриб турган Рустам Маҳжамов Сирдарё область «Зангори экран» бирлашмасига қарашли Дуслек район марказидаги устакхонада мудир бўлиб ишлайди. Коллективда уч нафар уста меҳнат қилади. Ўз касбига мўхир бу кишилар аҳолига малакали хизмат кўрсатмоқ-далар. Ойлик план тошйирқлари 120—130 фўнага ба-жарилаяпти.

К. ЖУРАКУЛОВ олган сурат.

САМАРҚАНД ЯНГИЛИКЛАРИ

УЗОҚҚА БОРМАЙ...
Нуротта район марказидаги ўқу комбинати коллективини давр билан ҳамнафас қадам ташлашга, ёшларга эҳтиёж сезилган зарур касбларни ўргатишга интилоқда. Яқинда бу ерда медицина ҳамширалари тайёрлаш группаси очилди. Бошқа жойларда бўлгани сингари Нурота район шифохона-ларида ҳам сўнгги йилларда ҳамшира кадрларга жўддий эҳ-тиёж сезиларди. Маҳаллий қиз-жувонлар бу касбин эгаллаш учун Самарқанд, Тошкент ва бошқа шўхарларга қатнашарди. Эндиликда ўрта мактабин битирган қизлар ўқу комбинати-нинг янги группасида икки йил ўқиб, ҳамшира бўлиб ети-шадилар.

ЗУККОЛАР ҚўРИГИ
Ушкиский номи Самарқанд педагогика билим юртида зийраклар ва топқирлар кўриги бўлиб ўтди. Унда «Жасур» ва «Авангард» командалари ўзаро куч синишдилар. Шарта кўра, ҳар бир команда аъзолари қўишқ ёки рақс икки эъти-борли саволларга жавоб бердилар. Кўрик нўхбаси ана шу талабларни яқин бажарган «Жасур» командаси гўлиб деб топилди.

АҲОЛИ ЭҲТИЁЖИНИ ҚўЗЛАБ
Зарафшон тоғ тизмалари орасидаги Илосой қишлоғида асо-фалъ завод қурилганлиги Урғут райони аҳолиси учун янги му-даво бўлди. Яқинда маҳсулот бера бошлаган мазкур кор-хона обьектидаги йнрик районлардан бирини узоқ масофадан зарур бинокорлик материал ташиб келтириш ташвишидан ҳалос этди.

Мутахассислар фикрича, янги корхона ҳар ойда 10—12 ми-нг тонна асофалъ тайёрлаш қувватига эга. Эндиликда нафрат урғутликлар, балки қўиш районлар аҳолиси ҳам мазкур за-вод маҳсулотидан баҳраманд бўлишад.

М. ЭРАЛИЕВ, «Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ҚАТРА

Кетган обрўни тиклашга бир умр камлик қилади. * * * Ақлли киши кўрпасига қараб оек ўзатади. * * * Олмоқнинг бермоғи бор. * * * Қўлдан келмаган ишга уркиш нопадонлидан ишонча. * * * Мол-дўнўга ҳирс қўйгани кши обрўнинг борлигини эсдан чиқариб юборди. * * * Билмадўнинг чирғоғи ҳамшира ёни. * * * Тўхматнинг умри қисқ, лекин жароҳати ўзундир. * * * Билми — ҳар қандай жумбоқни ёзувчи қалип. * * * Тўлповчи Уроқжон ҚИЛИЧЕВ.

МУҲАРРИР А. Ф. МУХТОРОВ.

Билиб қўйган яхши МУЧАЛ

Мучал ўн иккита даврий йил ҳисоби бўлиб, унинг ҳар йили маълум бир ҳайвон номи билан аталади. Бу ҳисоб исно-ниянинг вақтини аниқлашга эҳтиёжини тўғилтиришда, осон қилмишларини, жулалдан Қўш, Ой ва сайёраларни қузиатиш таъжубига пайдо бўлган. Олимларнинг аниқлашича, мучал ҳисоби дастлаб Марк-ваз Оснўда, анкиролар чорва-дор туркий қабилалар томон-дан яратилган. Зеро, атал-ган ҳайвон турлари, уларнинг жойлашиш хўсусияти кўпроқ шу ўлкага ҳосилдир. Бу ҳисоб теъза орада бошқа мамлакат-ларга ҳам тарқалган. Мучал ҳисоби Қўш ва Ой

календарлари, шунингдек Юли-тер сайёрасининг даврий ҳа-ракатига асосланган. Маълумки, Ер Қўш атрофида йил давомида бир марта айлана-ди. Қўш системасидagi энг катта сайёра —Юпитер эга ана вақтин ҳаракат қиледи ва Қўш атрофини ўн икки йилда бир марта айланиб чи-қа олади, ҳолос. Қадимги астрономлар ана шу доиралар 12 то тенг бўлак ҳўсил қилганлар ва уларни ўн икки ҳайвон номи билан атаганлар. Шу услўбда мучал йил ҳисоби пайдо бўлган. Мучалга киритилган ҳайвон-лар номи қуйидаги тартибда

қўсусиятга эга ҳайвон тури. Мучал юқориди, яъни осонда кузиатиш учун рамайи жой-лаштирилган ҳайвонлар деган маънони бериши. Туркий халқларда ҳайвон-ларга сингиши (тотем) жўда қадимдан кенг тарқалган анъанадир. Мучалдаги ҳай-вонлар нафрат туркий халқ-ларда, балки унинг ҳисобига кириб борган бошқа жойларда ҳам ўзинга ҳо муқаддас деб ҳисобланган. Масалан, 1419—1422 йилларда Хуросон ва Урта Оснўдан Хитойга борган элчиликлардан бери Гиссиддин нақшўш ўз кундалигида шун-дай ёзади: «Подшоҳ (Хитой императори)нинг боши тепаси-ни ўн газ баландликда, ҳудди ўн тўрт галлик совсанларга ўшатиб, сариқ атласдан бир чодир ўрнатганлар ва унинг устига бир-бирига ҳамла қи-либ турган тўртта аждарнинг сурати нақшланган эди.

19.00 Глинка номи Бутуниттифоқ конкурси лауреатлари — маҳ-ломимиз. 20.20 Рекамз. 20.35 «Тошкент» студияси кўрсата-ди. «Айин ҳаракат пайти». ФУРНЗЕ КўРСАТАДИ: 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Эл чеберлер союзу эмне-га мухтаб?». 22.40 «Кияла» бирлашмаси хўдим-ларининг талобларига биноан концерт. 23.10 «Инцилоб фўқаролари». Ба-дий фильм, субтитр билан (рус тилида). * * * МТ I 7.00 «120 минут». 9.00 Мультифильмлар: «Гўгуце», «Гўгуцунинг партияси», «Гўгуце» — почтаёни. 9.25 «Ўтмишга даҳлдор». Телеви-

Ойнаи жаҳонда кўрини

25 ЯНВАРЬ, ПАЙШАНБА * * * УЭТВ I 11.30 Табиатшунослик. Табиатда сувнинг айланishi. 12.00 «Злобинга култиваторнинг нима кўраги бор». Илмий-омма-боп фильм. * * * 12.30 Жамиятшунослик. Соци-алистик жамиятнинг ҳўжалик ме-ханисми. 13.00 «Оқ йўл», «Зангори қўшча». Бадий фильм. * * * 17.30 «Сўз ва иш бирлиги». Теле-фильм. 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Шлик» студияси кўрсата-ди. «Менга сўз беринга». XXV Тошкент вилояти комсомол конференциясининг делегат-

га тушади (Хиндистон). 18.05 Бошқирдистон АССР Давлат телевиденисининг кўрсатув-лари. 19.00 «Время». Янгиликлар теле-визон хизмати (сурдо таржи-маси билан). 19.30 «Умр учиб ўтди». В. Ви-соцкий Чечен-Ингушияда. Гроз-ний шўхардан кўрсатилади. 20.30 Тунингиз ҳарли бўлиши, кичкинтойлар! «Соатда яшов-чи». Мультифильм. 20.45 Ритмик гимнастика. 21.15 «Ана бир бор севги ҳақи-да». Концерт. 22.00 «Жаннатда қиш». Телевизи-он бадий фильм премьераси («Эврон»). 01.00 Баскетбол. Р. Корча кубоги. Эриқалов. МАСК—«Фоноль» (Италия).